

Izabela Gawłowicz

Uniwersytet Zielonogórski

ORCID 0000-0003-3591-3953

i.gawlowicz@wpa.uz.zgora.pl

Kompleksowe wsparcie akademickiego nauczania. Model Learning Development jako wartościowe źródło inspiracji w szkolnictwie wyższym

Słowa kluczowe: Learning Development¹, akademickie wsparcie uczenia się, kultura uczenia się i komunikowania w świecie nauki, szkolnictwo wyższe

Streszczenie. Zaprezentowane poniżej rozważania ilustrują korzyści, jakie daje zastosowanie w szkolnictwie wyższym kompleksowego modelu wsparcia akademickiego nauczania i rozwoju określanego na świecie (przede wszystkim w krajach anglosaskich) jako Learning & Development (L&D). Model ten, wywodzący się z koncepcji globalnego podejścia do zarządzania rozwojem pracowników, stosowanego w organizacjach na całym świecie, został z powodzeniem zaadaptowany w szkolnictwie wyższym niektórych (jak dotąd) państw, formując tak pożądany w nauce pomost łączący teorię z praktyką, zwłaszcza w perspektywie trwającej ewolucji podejścia do kształcenia i rozwoju kompetencji studentów i rosnącego znaczenia e-learningu, kształcenia ustawicznego oraz korzystania w szkolnictwie wyższym z nowych technologii oraz AI. Nadto konfrontowanie się z palącymi problemami współczesności, z których część wręcz zagraża ludzkiej egzystencji, wymaga z pewnością kształtowania ciągle na nowo efektywnego podejścia do metod i sposobów kształcenia również w polskiej Akademii². Sprawdzonej w wielu państwach model L&D wydaje się interesującym źródłem inspiracji w tym zakresie.

Comprehensive Support for Academic Teaching: Drawing Inspiration from the Learning Development Model in Higher Education

Keywords: Learning Development, academic literacy, higher education, academic writing

Summary. The considerations presented below illustrate the benefits of implementing a comprehensive model of academic teaching and development support in higher education, globally referred to (primarily in Anglo-Saxon countries) as Learning & Development (L&D). This model, originating from the concept of a global approach to employee development management, which is applied in organizations worldwide, has been successfully adapted in the higher education systems of some (so far) countries. It forms a much-desired bridge in academia that connects theory with practice, especially in the context of the ongoing evolution of approaches to education and student competency

¹ Nieprzetłumaczalne.

² Rozumianej jako wspólnoty studentów i naukowców; miejsca skupiającego wszystkich, którzy dążą do zdobycia uniwersalnej wiedzy, otwartego dla wszystkich, którzy są zdolni do zgłębiania tej wiedzy samodzielnie i wspólnie z innymi.

development, as well as the growing importance of e-learning, lifelong learning, and the use of new technologies and AI in higher education. Moreover, confronting the pressing issues of our time, some of which threaten the very human existence, undoubtedly requires continuously reshaping effective approaches to teaching methods and strategies in Polish academia. The L&D model, tested in many countries, seems to be an inspiring source of ideas in this regard.

Wprowadzenie

Początki koncepcji Learning Development w szkolnictwie wyższym i ogólnie w nauce są związane z ewolucją podejścia do kształcenia i rozwoju kompetencji studentów, a także z rosnącym znaczeniem e-learningu i kształcenia ustawicznego oraz korzystania w szkolnictwie wyższym z nowych technologii oraz AI. Co do zasady L&D jest integralną częścią dostosowanego do potrzeb i kontekstu lokalnego zarządzania zasobami ludzkimi w różnych państwach, podnoszenia kompetencji pracowników, zwiększania produktywności i konkurencyjności i osiągania celów biznesowych w odpowiedzi na potrzeby przemysłu i konkurencji międzynarodowej, zwłaszcza w kontekście transformacji cyfrowej i potrzeb rynku pracy. Najbardziej uniwersalne narzędzia i metody L&D, jak platformy e-learningowe (np. popularna w Polsce iSpring czy Degreed w USA), systemy zarządzania szkoleniami, mentoring czy coaching mają zastosowanie globalne.

1. Metody udzielania akademickiego wsparcia w ramach Learning & Development

W szkolnictwie wyższym L&D to sfera różnorodnych działań o charakterze edukacyjnym, skierowanych na rozwijanie umiejętności i wsparcie akademickie studentów – powszechnie używany w kontekście akademickim termin *literacy* odnosi się do umiejętności czytania, pisania oraz rozumienia i wykorzystywania informacji w różnych kontekstach³. Współcześnie termin ten obejmuje również kompetencje cyfrowe, medialne, matematyczne. Na brytyjskich uniwersytetach Learning & Development obejmuje szeroką gamę aktywnego wsparcia studentów w zakresie przygotowywania tekstów naukowych (ang. *academic writing*⁴ to doskonalenie umiejętności doboru i weryfikacji źródeł informacji, kształtowania struktury tych tekstów, pisania esejów i prac badawczych, przygotowywania raportów, analiz literatury, formułowania pytań badawczych, dokonywania porównań danych, wyciągania

³ W badaniach międzynarodowych, takich jak IALS (*International Adult Literacy Survey*) czy PIAAC (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies*), *literacy* jest mierzony jako poziom kompetencji.

⁴ R. Bailey, *Student Writing and Academic Literacy Development at University*, „Journal of Learning and Students Experiences” 2018, Vol. 1, https://www.researchgate.net/publication/332151711_Student_Writing_and_Academic_Literacy_Development_at_University [dostęp: 12.03.2025].

wniosków, przestrzegania całej dyscypliny badacza⁵), zarządzania czasem (szkolenia pomagające studentom efektywnie planować naukę, organizować zadania i utrzymywać równowagę między życiem akademickim a osobistym), krytycznej analizy, rozwijania umiejętności pracy w zespole i skutecznego komunikowania się. Celem tak szeroko rozumianego wsparcia akademickiego jest jak najlepsze przygotowanie studentów do podejmowania wyzwań nowoczesnego rynku pracy i sprostania im.

Należy przy tym podkreślić, że Learning & Development jest czymś znacznie więcej niż zestawem dobrych akademickich praktyk wspomagających proces uczenia się studentów. L&D wykształciło własną metodologię i filozofię opartą na bogatym dorobku publikacyjnym osób, które często są zarówno nauczycielami akademickimi, jak i pracownikami administracyjnymi uczelni, zaangażowanymi zawodowo w kształtowanie tego modelu i z powodu tak łączonych funkcji są określane jako *hybrid academic*⁶. Funkcjonowaniu i udoskonalaniu L&D poświęcone są prestiżowe czasopisma (np. „Journal of Learning Development in Higher Education” wydawany przez Plymouth University⁷, „Journal of Learning and Development Studies” wydawany przez Al-Kindi Center for Research and Development⁸ czy „Journal of Learning for Development” wydawany przez Commonwealth of Learning⁹), w Wielkiej Brytanii istnieje również stowarzyszenie Association for Learning Development in Higher Education, które reprezentuje i wspiera merytorycznie osoby zajmujące się zawodowo L&D¹⁰.

Na brytyjskich uniwersytetach kanonem kształcenia i rozwijania umiejętności akademickich są warsztaty i sesje grupowe (np. warsztaty *academic writing*, analiza źródeł, przygotowanie do egzaminów, warsztaty z efektywnego uczenia się), indywidualne konsultacje i tutoring (spersonalizowane i indywidualne wsparcie wykładowców dla studentów, w tym również dla studentów zagranicznych, ukie-
runkowane na doskonalenie umiejętności badawczych i naukowego pisanie), usługi online i zasoby cyfrowe (powszechny dostęp do różnorodnych kursów online, np. MOOC – Massive Open Online Courses). Ważnym integralnym elementem tego, co można by określić jako edukacyjny ekosystem L&D, są rozbudowane programy wsparcia działające między samymi studentami: np. *peer mentoring*, gdzie bardziej

⁵ Patrz np. M. Tahira, *The Role of Critical Thinking in Academic Writing: an Investigation of EFL Students' Perceptions and Writing Experiences*, „International Online Journal of Primary Education” 2019, Vol. 8, issue 1, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkej/https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1243509.pdf [dostęp: 1.03.2025].

⁶ Jednym z najbardziej kompleksowych opracowań poświęconych L&D jest wieloautorska monografia pt. *How to be a Learning Developer in Higher Education*, red. A. Syska, C. Buckley, London–New York 2024.

⁷ <https://jldhe.alдинhe.ac.uk/> [dostęp: 12.03.2025].

⁸ <https://al-kindipublisher.com/index.php/jlds/index> [dostęp: 12.03.2025].

⁹ <https://www.col.org/journal-of-learning-for-development/> [dostęp: 12.03.2025].

¹⁰ <https://aldinhe.ac.uk/> [dostęp: 12.03.2025].

doświadczeni studenci pomagają młodszym¹¹. Należy podkreślić, że co do zasady L&D jest integralną częścią procesu edukacyjnego. Interdyscyplinarna współpraca z wykładowcami jest koordynowana przez specjalnie do tego celu utworzone na uniwersytetach¹² jednostki administracyjne, aktywnie zaangażowane w rozwijanie umiejętności studentów poprzez kursy, warsztaty i konsultacje, które uzupełniają i wspierają naukę w ramach kursów akademickich.

2. Learning & Development wobec zastosowania nowych technologii w szkolnictwie wyższym

Learning & Development, będące zmianą i postępem samym w sobie, w naturalny sposób zaadoptowało innowacje będące skutkiem kształtowania się społeczeństwa cyfrowego. Jedną z nich jest nauczanie cyfrowe, które dynamicznie się rozwija, napędzane przez ewoluującą technologię oraz zmiany w paradygmatach edukacyjnych. Wśród trendów kształtujących obecny krajobraz nauczania cyfrowego można przykładowo wymienić:

- **Massive Open Online Courses (MOOCs)** – zyskały popularność jako forma elastycznego dostępu do wysokiej jakości treści edukacyjnych pochodzących od wiodących instytucji i edukatorów na całym świecie. Platformy takie jak **Coursera**, **edX** i **Udacity** oferują szerokie spektrum bardzo różnorodnych kursów, umożliwiając uczącym się naukę we własnym tempie, często za darmo lub po niższych kosztach w porównaniu z tradycyjną płatną edukacją¹³.
- **Blended Learning** – nauczanie hybrydowe będące techniką łączącą naukę online z zajęciami stacjonarnymi w taki sposób, aby maksymalnie wykorzystać zalety obu tych modeli. Instytucje edukacyjne coraz częściej realizują modele nauczania hybrydowego, aby zapewnić elastyczność, spersonalizowane doświadczenia edukacyjne oraz możliwości współpracy i interakcji między studentami.
- **Adaptive Learning Technologie** – czyli systemy adaptacyjnego uczenia, które wykorzystują sztuczną inteligencję i analizę danych, aby dostosować proces edukowania do konkretnych i indywidualnych potrzeb, zainteresowań i celów każdego uczącego się. Dzięki takim technologiom studenci mogą podejmować

¹¹ Zob. np. H.L. Andrade, *A Critical Review of Research on Student Self-Assessment*, „Frontiers in Education” 2019, Vol. 4, <https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/educ.2019.00087/full> [dostęp: 12.03.2025].

¹² Takie jednostki zostały utworzone np. na Bournemouth University, University of London, Strathclyde University, Plymouth University, Solent University, London Metropolitan University, Glasgow Caledonian University i in.

¹³ Lista kursów oferowanych w ramach MOOC i związanych z prawem jest bardzo obszerna: od prawa międzynarodowego przez prawo ochrony środowiska, kursy prawa poszczególnych państw, aż do prawa migracyjnego, https://www.edx.org/learn/law?hs_analytics_source=referrals&utm_source=mooc.org&utm_medium=referral&utm_campaign=mooc.org-topics [dostęp: 12.03.2025].

różnorodne wyzwania edukacyjne i rozwijać się we własnym tempie i na własnym poziomie. Technologie te oferują również spersonalizowane rekomendacje, testy adaptacyjne oraz indywidualne ścieżki nauki.

- **Microlearning** – proces prezentowania materiału w łatwych do przyswojenia, niewielkich porcjach, często w formie krótkich filmów, interaktywnych modułów lub quizów nazywany jest mikronauczaniem. Doskonale odpowiada współczesnym potrzebom tych studentów, którzy preferują szybki dostęp do informacji i zasobów edukacyjnych w dowolnym miejscu i czasie, ale nie chcą poświęcać jednorazowo wielu godzin na studiowanie. Mikronauczanie jest skuteczną strategią w zakresie utrzymywania dotychczas zdobytej wiedzy i sukcesywnego rozwoju nowych umiejętności w tempie dostosowanym do indywidualnych możliwości.
- **M-Learning lub E-learning** – dzięki powszechnemu wykorzystaniu smartfonów i tabletów mobilne nauczanie stało się bardzo popularne jako wygodny i dostępny sposób nauki w dowolnym miejscu i czasie. Aplikacje do mobilnego nauczania, responsywne strony internetowe oraz treści kursów dostosowane do urządzeń mobilnych umożliwiają uczącym się korzystanie z materiałów edukacyjnych na ich własnych urządzeniach, zapewniając płynne doświadczenia edukacyjne np. w podróży.
- **Gamification and Game-Based Learning** – grywalizacja dodaje do działań edukacyjnych elementy gier, takie jak rankingi, odznaki i punkty, których celem jest zwiększenie atrakcyjności nauki i stymulowanie motywacji i zaangażowania. Nauka oparta na tym modelu wykorzystuje gry edukacyjne i symulacje do przekazywania wiedzy, rozwijania umiejętności oraz zachęcania studentów do krytycznego myślenia i rozwiązywania problemów¹⁴.
- **VR/AR** – technologie te oferują immersyjne i interaktywne doświadczenia edukacyjne, pozwalając studentom wchodzić w interakcję z treściami cyfrowymi w trzech wymiarach, eksplorować wirtualne światy i symulować rzeczywiste sytuacje. Zastosowania VR i AR w edukacji obejmują różne dziedziny, takie jak edukacja STEM, szkolenia medyczne, architektura i dziedzictwo kulturowe, na bieżąco poprawiając wyniki nauczania i umożliwiając praktyczne, doświadczalne uczenie się.
- **Social Learning and Collaborative Tools** – platformy do nauki społecznej i narzędzia do współpracy umożliwiające studentom łączenie się, komuniko-

¹⁴ Stosunkowo niewiele jest gier związanych z prawem, ale jako przykład można wymienić będącą nowoczesnym narzędziem edukacyjnym grę *Twoje Prawo*, stworzoną wspólnie przez INPRIS oraz Pracownię Gier Szkoleniowych. Gracze to obywatele, którzy chcą wywrzeć wpływ na powstającą ustawę. Gracze poznają kolejne etapy prac nad ustawą, dowiadują się również, jak w ramach prac legislacyjnych wyrazić opinię, aby została ona dostrzeżona przez osoby odpowiadające za przygotowanie ustawy na danym etapie: <https://www.inpris.pl/przedswiezicia/twoje-prawo/> [dostęp: 12.03.2025].

wanie i współpracę z innymi studentami, mentorami i ekspertami z całego świata. Fora dyskusyjne, społeczności online i projekty współpracy wspierają interakcje społeczne, ułatwiają dzielenie się wiedzą i jej weryfikację, rozwijają wsparcie rówieśnicze, wzbogacając doświadczenie edukacyjne i promując poczucie przynależności oraz wspólnoty wśród uczących się¹⁵.

Wartością dodaną i adhezyjnym potencjałem zaprezentowanych wyżej jedynie przykładowo innowacyjnych metod nauczania cyfrowego jest to, że stwarzają one możliwości kształtowania zaangażowanego, efektywnego i inkluzywnego środowiska edukacyjnego.

3. Wykorzystywanie AI na rzecz Learning & Development

Brytyjskie uniwersytety są w czołówce wdrażania nowych technologii w edukacji i znajomość ich doświadczeń może już na starcie ułatwić zadanie mniej zaawansowanym technologicznie uczelniom z innych państw. Nie ma wątpliwości, że sztuczna inteligencja może znacząco wspierać rozwój umiejętności akademickich studentów, a także zwiększać efektywność uczenia się i nauczania. Wsparcie studentów w prawidłowym i etycznym¹⁶ korzystaniu z tej zdobyczy technologii jest rolą wykładowców. AI ma ogromny potencjał do zrewolucjonizowania sposobu, w jaki studenci się uczą i rozwijają swoje umiejętności, o ile nie będą oni pozostawieni samym sobie w tym, jak prawidłowo te możliwości wykorzystać.

Jednym z przykładów pożytecznego zastosowania AI w studiowaniu jest **personalizacja procesu nauki**. AI może pomóc dostosować materiały edukacyjne i metody nauczania do indywidualnych potrzeb studentów, tworząc spersonalizowane ścieżki edukacyjne. Dzięki analizie wyników studentów AI może zaproponować odpowiednie zasoby, które najlepiej odpowiadają potrzebom edukacyjnym poszczególnych osób; może również analizować, w jakich obszarach student ma trudności i proponować mu materiały dydaktyczne lub ćwiczenia rozwijające pożądane umiejętności. AI może też na bieżąco monitorować postępy studenta i dostarczać na ten temat natychmiastową informację zwrotną. Pomocne tu będą *Adaptive Learning Platforms*, czyli platformy edukacyjne, wykorzystujące algorytmy AI do dostosowywania treści i trudności materiału do indywidualnych możliwości i tempa studenta.

AI może również pełnić ważną funkcję w procesie oceny pracy studentów, w tym zwłaszcza pisemnych prac akademickich, co jest istotnym elementem Learning

¹⁵ Jako inspirujący przykład można tu podać grupę na FB Higher Ed Discussions of AI Writing & Use.

¹⁶ W tym zakresie niezbędna jest prawidłowa ochrona danych osobowych, transparentność, wykorzystywanie zdobytych informacji tylko za wyraźną zgodą studentów, kontrolowanie algorytmów.

& Development. **Systemy automatycznej analizy tekstów** (np. **Turnitin**, **Grammarly**) mogą pomagać w ocenie gramatyki, stylu, logiki argumentacji, struktury i stylu pisania, a także wykrywać plagiat. Przykładowo analiza jakości pisania: narzędzia oparte na AI, takie jak np. **Grammarly**, analizują teksty pod kątem gramatycznym, stylistycznym i logicznym, co umożliwia studentom skorygowanie swojej pracy i udoskonalenie umiejętności pisania jeszcze przed oddaniem ostatecznej wersji pracy. Takie narzędzia pomagają nie tylko w wykrywaniu błędów, ale także sugerują różne ulepszenia w tekście.

AI może również oceniać różnorodne prace pisemne studentów na podstawie wcześniej ustalonych kryteriów, takich jak adekwatność do zadanego tematu, spójność i konsekwencja w argumentacji czy umiejętność analizy literatury. To narzędzie może również pomóc w ocenie pracy studenta w czasie rzeczywistym, dając natychmiastową informację zwrotną.

Jedną z najbardziej interesujących i inspirujących możliwości, jakie daje AI, jest wspieranie **krytycznego myślenia i rozwijania umiejętności badawczych** poprzez udostępnianie studentom narzędzi do samodzielnego wyszukiwania (**Semantic Scholar** czy **Google Scholar**) i analizy źródeł oraz w porządkowaniu literatury i materiałów badawczych (np. **Zotero** i **Mendeley**).

AI jako generatywny moduł językowy może również wspomagać rozwijanie umiejętności językowych, co ma szczególne znaczenie dla uczelni o dużej liczbie studentów zagranicznych (przykładem mogą być tutaj **Duolingo**, które dostosowuje partie realizowanego materiału do postępów użytkownika, czy **Elsa Speak**, która używa AI do analizowania wymowy studentów i dostarczania informacji zwrotnej).

AI może pomóc w zapewnieniu bardziej efektywnego wsparcia dla studentów z trudnościami w nauce, w tym dla osób z dysleksją, ADHD czy innymi potrzebami edukacyjnymi (np. przez dostosowanie adekwatnych instrumentów edukacyjnych – np. użycie audio zamiast tekstu, automatyczne tłumaczenie lub dostosowywanie czcionki do potrzeb osób z dysleksją; mają tu zastosowanie również asystenci głosowi i inne aplikacje wspierające). Interesujący projekt w postaci oddania do dyspozycji uczelni czegoś w rodzaju asystenta studiowania (**OIAI Teachers**) realizuje obecnie Ottermans Institute¹⁷. Projekt ten polega na stworzeniu wykładowcy AI, który będzie indywidualnie pracował ze studentami w ich tempie, w czasie dla nich adekwatnym (jedni uczą się bladym światem, inni po nocach), analizował wspólnie z nimi zadany materiał, odpowiadał na pytania, robił powtórki materiału oraz wyjaśniał wątpliwości dzięki nieograniczonemu dostępowi do istniejących w świecie danych.

¹⁷ <https://oiai.oiedu.co.uk/> [dostęp: 12.03.2025].

Z kolei technologie oparte na rozpoznawaniu mowy, takie jak **Google Assistant** czy **Siri**, mogą pomóc studentom w zarządzaniu ich projektami czy ułatwić dostęp do zasobów edukacyjnych, co w konsekwencji poprawi ich produktywność i organizację nauki.

4. Działania związane z Learning & Development w Polsce

Pandemia COVID-19 przyspieszyła rozwój technologii edukacyjnych, w tym platform e-learningowych i narzędzi wspomagających naukę. Uczelnie zaczęły dostrzegać wartość w zapewnieniu wsparcia studentom i wykładowcom także w formie nauki zdalnej. Na polskich uczelniach są stosowane elementy wchodzące w skład modelu Learning & Development, co może sugerować, że model ten będzie konsekwentnie rozwijany z uwagi na zwiększające się zainteresowanie tym obszarem. Obecnie polskie uczelnie częściej koncentrują się na nauczaniu merytorycznym i badaniach, podczas gdy wsparcie związane z rozwojem umiejętności uczenia się jest traktowane jako dodatek do podstawowej oferty edukacyjnej. To, czym – jak się wydaje – warto byłoby się zainspirować z brytyjskich uniwersytetów, jest kompleksowość działań prowadzonych w ramach L&D, ich nieustanna ewaluacja i dostosowywanie do zmieniających się potrzeb zarówno studentów, jak i rynku pracy. Można wymienić przykładowo działania, które już na stałe wpisały się w funkcjonowanie polskich uniwersytetów, a stanowią komponenty szeroko rozumianej koncepcji L&D:

- **Wsparcie w pisaniu prac naukowych:** uczelnie oferują szkolenia, warsztaty i pomoc w zakresie technik pisanie esejów, prac dyplomowych, a także w zakresie odpowiedniego cytowania źródeł i unikania plagiatu. Przykładem może tu być Uniwersytet Warszawski, który oferuje *academic writing* na kilku wydziałach i w kilku różnych formach (jako pisanie tekstów akademickich, w tym uczenie się organizowania struktury, organizacji, stylu tekstu, doskonalenie umiejętności precyzyjnego formułowania pytań i celów badawczych, doboru spójnej argumentacji, a także doskonalenia metod badawczych)¹⁸.
- **Wsparcie w rozwijaniu umiejętności krytycznego myślenia:** uczelnie organizują kursy i warsztaty rozwijające umiejętności analityczne i badawcze, które są kluczowe w procesie nauczania na poziomie akademickim (przykładem może tu być Akademia im. L. Koźmińskiego¹⁹).
- **Szkolenia z metodologii badań:** wiele uczelni oferuje wsparcie dla studentów, którzy chcą poprawić swoje umiejętności w zakresie prowadzenia badań na-

¹⁸ https://informatorects.uw.edu.pl/pl/courses/view?prz_kod=4219-ZP201 [dostęp: 12.03.2025].

¹⁹ <https://www.kozminski.edu.pl/pl/oferta-edukacyjna/kursy-i-szkolenia/krytyczne-myslenie-kluczowa-kompetencja-lidera-xxi-wieku> [dostęp: 12.03.2025].

- ukowych, zbierania danych, analizy wyników i tworzenia raportów badawczych (przykładem jest tu Uniwersytet Warszawski²⁰ i Uniwersytet Jagielloński²¹).
- **Programy mentoringowe:** coraz więcej uczelni wprowadza programy mentoringowe, w których starsi studenci lub pracownicy akademicy pomagają młodszym kolegom w rozwoju ich umiejętności akademickich i kariery naukowej (wiele takich inicjatyw wprowadza Uniwersytet Warszawski w ramach sojuszu 4EU+ i Open Science²²).
 - **Technologie edukacyjne i e-learningowe** stale zyskują na znaczeniu. Wiele uczelni korzysta z systemów wspierających naukę (np. **Moodle, Google Classroom, Blackboard**), które pomagają studentom w rozwoju umiejętności akademickich i zarządzaniu procesem edukacyjnym. Ponadto **nauka języków obcych i zdalne kursy** są elementem Learning & Development, w którym technologie cyfrowe odgrywają istotną rolę.

Podsumowanie

Kompleksowy model wspierania studentów (ale i nauczycieli akademickich) w uczeniu i nauczaniu, w rozwijaniu umiejętności merytorycznych, metodologicznych i społecznych jest w polskich uczelniach pożądanym. Brytyjski wzór Learning & Development, który jest już wsparty bogatą literaturą, a upowszechniany poprzez konferencje i publikacje w dedykowanych tej działalności czasopismach, wydaje się wart naśladowania i stopniowego wprowadzania, w zależności od możliwości konkretnych uczelni. L&D na uniwersytetach mają na celu nie tylko rozwój indywidualnych kompetencji, ale także poprawę ogólnej efektywności i jakości edukacji, co przekłada się na sukces całej instytucji. Pożądane wydaje się również wsparcie takich działań poprzez działania stowarzyszeń i wielopoziomową, międzynarodową wymianę doświadczeń, zwłaszcza że zastosowanie nowych technologii niesie ze sobą nie tylko ogromne korzyści, ale też stwarza pewne zagrożenia i wyzwania (możliwe ograniczenie kreatywności i decyzyjności studentów poprzez nadmierne wykorzystywanie AI; możliwe ograniczenie umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów; coraz mniejsza interakcja z nauczycielami, którzy – na razie... – są niezastąpieni w inspirowaniu i motywowaniu; kwestia zapewnienia równego dostępu do technologii, w tym narzędzi AI, wszystkim studentom niezależnie od ich statusu społeczno-ekonomicznego, lokalizacji geograficznej czy zasobów; wsparcie dla studentów z mniej uprzywilejowanych środowisk w zakresie dostępu

²⁰ https://informatorects.uw.edu.pl/pl/courses/view?prz_kod=2600-METOB-OG [dostęp: 12.03.2025].

²¹ <https://caqdas-tm.uj.edu.pl/oferta> [dostęp: 12.03.2025].

²² <https://www.uw.edu.pl/events/event/warsztaty-4eu-o-otwartej-nauce/> [dostęp: 12.03.2025].

do technologii; niwelowanie różnic w zakresie kompetencji cyfrowych; budowanie kultury organizacyjnej uniwersytetu). Im bardziej zatem kompleksowe, przemysłane i spójne będą działania mające na celu wspieranie studentów w rozwijaniu ich umiejętności, tym łatwiej będzie te zagrożenia zidentyfikować i im zapobiegać.

Literatura

- Andrade H.L., *A Critical Review of Research on Student Self-Assessment*, „Frontiers in Education” 2019, Vol. 4, <https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2019.00087/full>.
- Bailey R., *Student Writing and Academic Literacy Development at University*, „Journal of Learning and Students Experiences” 2018, nr 1, https://www.researchgate.net/publication/332151711_Student_Writing_and_Academic_Literacy_Development_at_University.
- How to be a Learning Developer in Higher Education*, ed. A. Syska, C. Buckley, London–New York 2024.
- Tahira M., *The Role of Critical Thinking in Academic Writing: an Investigation of EFL Students' Perceptions and Writing Experiences*, „International Online Journal of Primary Education” 2019, Vol. 8, issue 1, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1243509.pdf>.
- <https://al-kindipublisher.com/index.php/jlds/index>
- <https://aldinhe.ac.uk/>
- <https://caqdas-tm.uj.edu.pl/oferta>
- https://informatorects.uw.edu.pl/pl/courses/view?prz_kod=2600-METOB-OG
- https://informatorects.uw.edu.pl/pl/courses/view?prz_kod=4219-ZP201
- <https://jldhe.aldinhe.ac.uk/>
- <https://oiai.oiedu.co.uk/>
- <https://www.col.org/journal-of-learning-for-development/>
- https://www.edx.org/learn/law?hs_analytics_source=referrals&utm_source=mooc.org&utm_medium=referral&utm_campaign=mooc.org-topics
- <https://www.inpris.pl/przedsiewziecia/twoje-prawo/>
- <https://www.kozminski.edu.pl/pl/oferta-edukacyjna/kursy-i-szkolenia/krytyczne-myslenie-kluczowa-kompetencja-lidera-xxi-wieku>
- <https://www.uw.edu.pl/events/event/warsztaty-4eu-o-otwartej-nauce/>